

szik, hogy ha visszafogja is magát, de nem bír a vággyal, amit a fekete bőrű szépség ébreszt benne. Kettőjük játéka a film igazi értéke.

Mindez azonban az operátor, Aymerick Pilaraski képei nélkül nem működne. Aya lenyűgözően szép, vágykeltő testét az ő szemével látjuk, az ő kamerája mutatja Cal szemérmes, visszafogott viselkedését, mely férfias, de cseppet sem agresszív. A két szereplő között a szerelem a teaüzlet misztikus környezetében bontakozik ki, s van egy feledhetetlen jelenet, mely a szabadban játszódik, megmutatva a teaföld szinte földön túli szépségét.

Ma egyre több filmet készítenek a streamingpiacra szánva, ahol nem számít a látvány káprázata, a színek, hangok kavargása, a testek érzéki közelsége, mivel a nézők ezeket a filmeket otthon, jobb esetben házi mozi-
ban, rosszabb esetben kis képernyőn nézik, magányosan vagy családi körben. Sissako filmjének különös erénye, hogy filmvászonra készült, moziba kell menni ahhoz, hogy átéljük Cal és Aya interkulturális akadályo-

kat nem ismerő, egyébként százszor látott, hallott, olvasott szerelmének történetét. Az együgyű üzenetért kárpótol a képek gazdagsága, a színek kavargása, a kínai enteriőrök fegyelmezett szépsége, a kültéri kantoni élet hétköznapjainak látványa.

Másrészt talán nem fölösleges újra elmondani, hogy az emberekre nemcsak a sokféleség, de az azonosság is jellemző. Tudjuk, hogy az ember természettől fogva az őt meghatározó nyelv, kultúra, társadalom foglya, ami az emberek közötti idegenségérzet, a távolságtartás, a bizalmatlanság szakadékait nyitja meg az etnikai, nyelvi, kulturális, vallási, nemi, osztály jellegű különbségek mentén, de ez a film arra emlékeztet, hogy a szív selyemútja minden embert mindeki más embertársával összeköt.

A tea illata. Francia–tajvani–luxemburgi–mauritániai filmdráma, 111 perc, 2024. Rendező: **Abderrahmane Sissako**. Forgatókönyvíró: **Abderrahmane Sissako** és **Kessen Tall**. Operátor: **Aymerick Pilarski**. Szereplők: **Nina Melo, Chan Hang, Ke Xi-Wu, Michael Chang**.

115

Csengery Kristóf

Szaltóval és szaltó nélkül

Yuja Wang korunk egyik legsikeresebb zongoraművésze. 1987-ben látta meg a napvilágot a Kínai Népköztársaságban – az államformát nem árt nyomatékositani, ha érzékeltetni kívánjuk a fényévnnyi távolságot gyermekéveinek színhelye, az ázsiai kommunista diktatúra

és későbbi karrierjének állomásai, Bécs, Berlin, London, Párizs, New York (mai lakhelye) között. Egy pekingi házaspár: egy ütőhangszeres muzsikusz és egy balett-táncosnő egyetlen gyermekeként, eleinte úgy látszott, anyja kívánságára táncolni kell tanulnia. Tehetsége

azonban másfelé terelte: hatévesen zongorázni kezdett, hétéves korától már a Pekingi Központi Konzervatóriumba járt, tizenegy esztendősen a kanadai Calgaryban a Mount Royal College Konzervatóriumának növendéke lett, tizenöt éves korától pedig a legendás hírű philadelphiai Curtis Institute falai között tanult tovább egy hasonlóképpen legendás zongoraművésztől, Gary Graffmantól.

A klasszikus zenei megasztárok fiatal kori életrajzai hasonlítanak egymásra. Jobbnál jobb iskolákba járnak, jelentős nemzetközi versenyeket nyernek, ezek teszik őket ismertté, ezeknek köszönhetően kapnak újabb és újabb koncertfelkéréseket, hanglemezszerződéseket, így válnak világhírűvé. A többség életútjától a Yuja Wangé sem sokban különbözik, annyiban azonban talán mégis, hogy meglepő módon pályakezdőként nem vett részt sok zenei versenyen, és még csak nem is szerepelt ezeken átütő sikerrel: tizenegy esztendősen, 1998-ban a németországi Ettlingenben, a Fiatal Zongoristák Nemzetközi Versenyén ért el harmadik helyezést, három évvel később pedig ismét a harmadik díjat és a zsűri különdíját kapta Japánban, a Sendai Nemzetközi Zenei Versenyen. A jelek szerint nem is ezek keltették fel iránta az érdeklődést, inkább a beugrásai. Először a 2005/2006-os évadban lépett fel Ottawában Radu Lupu helyett, majd 2007-ben Bostonban négy egymást követő estén volt a fellépéseit lemondó Martha Argerich „pótléka” a Charles Dutoit vezényelte Bostoni Szimfonikusok szólistájaként Csajkovszkij *b-moll zongoraversenyében*. Úgy tartják,

ez a beugrás hozta meg az áttörést az akkor éppen húszéves zongoraművészről karrierjében.

A folytatás már végképp szokványosnak mondható. Az utóbbi tizenhét évben Yuja Wang sikereket aratott Európa, Ázsia és az amerikai kontinens legtöbb nagyvárosában Párizstól Washingtonig és Londontól Tokióig, fellépett a legtöbb fontos koncertteremben a New York-i Carnegie Halltól a bécsi Konzerthausig, hangversenyei kivételes eseménynek számítottak a legelegánsabb fesztiválokon Salzburgtól Verbier-ig. Olyan zenekarokkal működött együtt, mint a Bostoni és a Chicagói Szimfonikusok, a Clevelandi és a Philadelphiai Zenekar, a New York-i és a Los Angeles-i Filharmonikusok, az Amszterdami Concertgebouw Zenekara, a Londoni Szimfonikusok, az Orchestre de Paris, a Staatskapelle Berlin, a Berlini és a Bécsi Filharmonikusok, versenymű-produkcióit olyan karmesterek vezényelték, mint Kurt Masur, Claudio Abbado, Gustavo Dudamel, Simon Rattle, Yannick Nézet-Séguin, Michael Tilson Thomas, Esa-Pekka Salonen. Ritka kamarazenei együttműködései egyikén nem kisebb hegedüssel muzsikált együtt, mint Leonidas Kavakos. Már 2009-ben szerződést kötött vele a világ legnagyobb presztízsű lemezcége, a Deutsche Grammophon – azóta is a kiadónál jelennek meg a felvételei.

Mégsem mindenben igazodik a klasszikus zene körülrajongott hangszeres előadóművész dalos sztárjainak sablonjához Yuja Wang világa. A különбөзөs egyik területe az előadásmód: a zongoraművészről kezdettől elsőrendűen fontos he-

lyet szán értékrendjében a szikrázó-csillogó, lehengerlő virtuozitásnak, érzékelhetően fontos számára, hogy briliáns játékaival rekordokat döntson, s hogy ez a játék mutatóként legyen értelmezhető. Ez a leplezetlenül érvényesülő hajlama persze nem alakulhatott volna ki, ha nem lenne kivételes hangszeres felkészültsége és páratlan állóképessége. A csupán keveseket jellemzően magabiztos hangszeres tudás, a sérthetetlennek tűnő technikai vértet tehát adott, Yuja Wang pedig évek óta következetesen keresi az alkalmat arra, hogy fellépéseinek és hanglemezeinek a hangszeres bravúrt helyezhesse előtérbe. Mindez értelemszerűen vezet el „külön utas” gondolkodásának másik jellegzetességéhez: a repertoárhoz fűződő viszonyához, amelyet meghatároz a technikai *tour de force*-ok iránti előszeretet. Amikor ő játszik Prokofjevét, Lisztet, Szkrjabint, Messiaent, Ravelt, sőt, Glasst vagy Ligetit, nem kétséges, hogy a darab kiválasztásakor nem csupán a kompozíció esztétikai tartalma, mondánivalója kap szerepet, hanem az is, hogy milyen hangszeres csúcsteljesítményt lehet a mű tolmácsolásakor felmutatni.

Yuja Wang diszkográfiájában régóta megfigyelhető a határozott vonzódás a koncertfelvételek iránt. Lemez született a Verbier-i és a Luzerni Fesztiválon adott hangversenyéből, máskor ferrarai vagy caracasi koncertjét örökítették meg. Még a kínai Wuhanban is hangrögzítők jelenlétében muzsikált – nem akármilyen partnerekkel: a Simon Rattle vezényelte Berliini Filharmonikusok 2017-es ázsiai turnéjának egyik koncertjén. Az a CD-je,

amely a közelmúltban jelent meg, egy korábbi kiadvány testvére: *The Berlin Recital* címmel 2018-ban került a boltokba a német fővárosban adott szólóestjének teljes hangzó anyaga. Most *The Vienna Recital* címmel hozta forgalomba a Deutsche Grammophon Yuja Wang új albumát. A helyszín tehát Bécs, az időpont 2022 áprilisa – ekkor lépett a zongoraművész női közönség elé a Konzerthaus pódiumán.

A műsor zavarba ejtő. Olyan művek követik egymást, amelyek között nehéz stiláris, műfaji, esztétikai vagy akár földrajzi közös nevezőt találni. A magasztaló recenziók elnézően „eklektikusnak” becézik az összeállítást, amely azonban kevésbé udvarias értelmezésben logikátlanul összedobált, diffúz zenehalmaz, egyetlen tényleges vörös fonállal, amely természetesen nem más, mint a játszanivaló extrém technikai követelményrendszere. Albéniz *Ibéria-szvitjének Málaga-tétele* (4. fűzet) után Szkrjabin monumentális, négytételes *3. (fisz-moll) szonátája* szólal meg, ezt a szovjet korszak egy alig ismert orosz szerzője, Nyikolaj Kapusztjin (1937–2020) *Két jazzprelűdje* követi. Visszatérünk Albénizhez: ezúttal az *Ibéria* 3. fűzetéből hangzik fel a *Lavapiés-tétel*, majd hajmeresztő váltással, teljesen logikátlanul egyszer csak belecsöppenünk a bécsi klasszikába, Beethoven op. 31/3-as *Esz-dúr* („Vadászat”) szonátáját hallgatva. Beethoven után mi más is jöhetne, mondjuk szörnyülködő iróniával, mint Ligeti György két etűdje, az *Automne à Varsovie* és a *L'escalier du diable*. Újabb elképesztő logikai és esztétikai bakugrásként Philip

Glass a stiláris ámokfutás következő állomása: a *6. etűd*. A mexikói Arturo Márquez *Danzón no. 2* című opusa közbevetésével elérkezünk Brahms op. 117-es *cisz-moll intermezzójához*, hogy végül Gluck *Orfeuszából* a *Boldog lelkek tánca* zárja az antológiát. A zongoraművésznek méltóságul legyen mondva, hogy az utolsó néhány darab már a ráadás kategóriájában hangzott el – de hát a ráadásokat is úgy illik válogatni, hogy legyen kapcsolatuk az est műsorával.

Az egész program, úgy, ahogy van, hajmeresztően értelmetlen zagyvaság, amelyet ráadásul egy körülrajongott világsztár állított össze – aki, úgy látszik, nem képes a stílusok, műfajok logikája szerint gondolkodni. Nagyon érdekes viszont a válasz, amelyet a lemez a „hogyan” kérdésre ad. Miként játssza e találomra összelapátolt műveket Yuja Wang? Nos, az összes bravúrdarabot – és ez a műsornak legalább a háromnegyede – abszolút perfekt technikával, fölényes hangszeres kivitelezésben, szikrázó arpeggiókkal és trillákkal, sistergő futamokkal, hatalmas szimfonikus akkordokat megzengetve tolmácsolja, ráadásul még azt is elmondhatjuk, hogy a virtuozitás, a hangszeres bravúr nem öncélú, mivel érzelmeket hordoz, hevületet szít, az indulatok felszabadítását szolgálja, vagyis *funkcionális*. Wang Albéniz-víziói színgazdagok, hajlékonyak és bódítóak. Szkrjabinja hol eksztatikus, hol tépelődő, hol meg a tombolásig fokozódik benne a feszültség. Csak lelkesedhetünk

ezért a tolmácsolásért! Nagyszerű a Kapusztyn-jazzprelűdök sok aszimmetrikus ritmusa, off-beates hangsúlya – a zongoraművész zsigerből „hozza” a tételek fanyarságát. A Glass- és a Márquez-értelmezést sem illetheti bíráló szó: olyanok, amilyennek lenniük kell. Tökéletes, méltó tolmácsolások, a szerzők stílusának és a művek hangulatainak pontos leképezései.

Csakhogy, mint a fenti felsorolásból már kiderült, a lemezen megszólal egy Beethoven-szonáta, egy Brahms-intermezzo és egy Gluck-tétel is. A klasszikus és romantikus repertoár néhány alapvetően fontos, nevezetes műve. Yuja Wang ezeket is hibátlanul lejátssza, a hangok a helyükön vannak, jók a tempók, megfelelőek a dinamikai arányok, korrekt a hangsúlyozás – csak éppen a lélek, a személyes jelenlét hiányzik ezekből az előadásokból. Nincs szellemi involváltság. Úgy tűnik, ezek a zenék nem érdeklik, nem villanyozzák fel, nem hozzák lázba Yuja Wangot, mert „csak” költőiek és mély értelműek, de nem lehet előadásuk közben pianisztikus dupla szaltókat csinálni. Nem játssza e műveket érdekesen, nem feledkezik beléjük, nem varázsolják el a lehetőségek – és ettől aztán hallgatnivalóként is unalmasakká válnak ezek a tolmácsolások. Kijózanító tapasztalat.

Yuja Wang: The Vienna Recital. Deutsche Grammophon